

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2024 | Week 45

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577 - 491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: diaken E. Mulder

Spoekeboompje 49

8075 DJ Elspeet

Tel. 06 - 12897617

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 10 november 2024

09.30 uur ds.M.van Kooten

15.00 uur ds.M.van Kooten

D.V. woensdag 13 november 2024

19.30 uur ds.M.van Kooten (Bijbellezing)

Collecten

1.Kerk

2.Instandhouding predikantsplaats

3.Diaconie (zondagsschool)

Kinderoppas

Eveline de Ruiter-Monster, Jeannet Fijan-Heijkamp en

Karlijn Bronkhorst

SDG

We willen iedereen, die op welke wijze dan ook met ons meegeleefd heeft ter gelegenheid van ons huwelijksjubileum, héél, héél hartelijk bedanken!

Het was hartverwarmend!

Hartelijke groet,

Gijs en Eefje Monster

Bijbelkring

We hopen op D.V. 12 november weer bijbelkring te houden in het Kerkerf. Aanvang is 19.30 uur. We gaan verder met de bespreking van de brief aan de Romeinen. Aan de orde is Romeinen 7. Iedereen hartelijk welkom. De volgende keren staan gepland op 10 december, 7 januari, 18 februari, 4 maart en 1 april.

Bijbellezing

D.V. woensdagavond 13 november willen we voor de laatste maal stilstaan bij de Galatenbrief. Opnieuw lezen we het zesde hoofdstuk. Aanvang 19.30 uur in de kerk. Iedereen hartelijk welkom.

Catechisaties

De jongelui van het eerste uur moeten leren vraag en antwoord 2 van de Heidelberger Catechismus en maken de opdrachten op blz.15. De jongeren van het tweede uur moeten maken de verwerking en opdrachten op blz.10. De jeugd van het laatste uur moet leren vraag en antwoord 113 van de Heidelberger en/of de leervragen op blz 44 en maken de opdrachten op blz.44 en 45 van De enige troost deel 3. De vrijdagavondcatechisanten moeten leren blz.74 en maken de de opdrachten op blz 76 en 77 van de Goddelijke waarheden deel 1.

JV de Schatgravers

D.V. dinsdag 12 november is er weer JV. Welkom vanaf 19.00 uur in 't Kerkerf!

Groetjes van Machiel en Annemiek

Moedermorgens

Woensdagmorgen 13 november staat er weer een moedermorgen gepland. Hoofdstuk 7 uit het boekje 'Opvoedingsreis deel 2' is aan de beurt. Mocht je het boekje nog willen ontvangen, app dan even naar 06-44137443. Er is oppas voor de kleintjes.

Lokatie: 't Kerkerf

Tijd: 09.30-11.00 uur. Inloop met koffie en thee vanaf 09.15 uur.

Welkom!

Hartelijke groet,

Annet van den Hardenberg en Annemiek Stelwagen

Collectemunten

Op Deo Volente maandag 11 november aanstaande is er uitgifte van collectemunten van 19 uur tot 20.15 uur in 't Kerkerf. Van harte aanbevolen!

College van kerkrentmeesters

Bijbelse ambten en beroepen (XCII)

Een slager of slachter is onder ons een bekend beroep. Op de vegetariërs na maken we allen dankbaar gebruik van hun diensten. Zo veelvuldig als er gebruikt gemaakt wordt van de producten van de slager zo weinig komen ze in Gods woord als beroep ter sprake. Het slachten op zich wordt vaak in verband gebracht met het brengen van offers. Dan zijn het vooral de levieten die daartoe worden geroepen. Over poliers, edel-, kwaliteit- of keur- of noodslager wordt voorts geen woord gerept. Over het algemeen slachtte men zelf. Ik denk daarbij aan Abraham die een van zijn knechten de opdracht gaf om een kalf dat hijzelf had uitgekozen gereed te maken. Het betrof het bezoek van drie mannen die uiteindelijk de Heere Zelf en twee engelen bleken te zijn. Het dier moest dus direct worden geslacht door een niet gekwalificeerd ambachtsman. In Genesis 18 lezen we er uitgebreid over. Eenmaal komt de slager ter sprake maar dan betreft het een doodslager, een moordenaar. Dat vinden we in Numeri 35:21 en 24 waar over de vrijstad wordt gehandeld. Het betreft daar geen mensen die een dier slachten maar een mens moedwillig ombrachten. Uiteindelijk is er maar één woord in de Bijbel dat affiniteit heeft met wat wij onder de slager verstaan. Het betreft dan de slachter die in Jeremia 46:20 ter sprake komt: 'Egypte is een zeer schone vaarze, de slachter komt, hij komt van het noorden'. In dat

schriftgedeelte moet Jeremia de oordelen Gods aankondigen over Egypte. Egypte mocht zich in die dagen nog zo ontwikkelen als een grootmacht alsof ze terug waren gelijk in de dagen van de farao's, ze zullen met het gericht te maken kijken. Zoals een opgefokte goed ogende vaars met het slachtersmes te maken krijgt zal het Egypte vergaan. De slachter, in dit verband de voltrekker van het oordeel zal uit het noorden komen. Daarmee wordt het rijk van Nebukadnezar bedoeld. Evenals Israel zal Egypte het tegen dat volk moeten afleggen. De reden van deze 'slachting' is niet zozeer het feit dat zij eeuwenlang het volk der Joden hebben onderdrukt in Gosen maar veelmeer dat zij in de dagen van de koningen van Juda tot een rietstaf waren toen Nebukadnezar naar Jeruzalem kwam. Deze rietstaf gaat de Heere verbreken (Ezechiël 29:6). Jesaja zegt in dat verband in Jes.30:1-3: Wee den kinderen, die afvallen, spreekt de HEERE, om een raadslag te maken, maar niet uit Mij, en om zich met een bedekking te bedekken, maar niet uit Mijn Geest, om zonde tot zonde te doen; Die gaan, om af te trekken in Egypte, en vragen Mijn mond niet; om zich te sterken met de macht van Farao, en om hun toevlucht te nemen onder de schaduw van Egypte. Want de sterkte van Farao zal ulieden tot schaamte zijn, en die toevlucht onder de schaduw van Egypte tot schande.

Toch is dat niet het laatste woord over Egypte. Dat zelfde land dat zich Gods gericht heeft waardig gemaakt zal ook in Gods gunst mogen delen. De Heere zal hun een Heiland en Meester zenden Die hen zal verlossen (Jes.19:20). Nu geen slachter maar een Heiland, dat is heelmaker. Het is toch wel heel bijzonder dat vele jaren later Jozef en Maria met het Kind juist, uitgerekend naar dit land vluchtten. Het land dat juist Israel zo geknecht had werd een uitwijkplaats voor de lijdende Knecht des Heeren. Nog meer staat er. De Heere zal de Egyptenaren geweldig slaan maar ook genezen terwijl ze zich tot de Heere zullen bekeren. Hij zal Zich van hen laten verbidden en hen genezen (Jes.19:22). Moeten we hierbij denken aan de periode waarin bijvoorbeeld in de Egyptische stad Alexandrie de bisschop Athanasius het woord bediende en de ketter Arius weerlegde. In ieder geval was er destijds een bloeiende christelijke kerk. Toen werd de Heiland en de enige Meester door het geloof omhelsd. Later is bij de komst van de islam de christelijke kerk in een zeer moeilijk parket gekomen. Ook heden ten dage. Je zou bijna zeggen dat de belofte niet meer geldt. Of alleen voor degenen die zich geestelijk als het ware in Egypte wanen. 'k Geloof vast dat met de bekering van Israel in de toekomst we ook voor (zeker niet van!!) Egypte hoge verwachtingen mogen koesteren. Egypte

heet ook wel Rahab (=hoogmoed). Welnu, van Rahab zingen we in Psalm 87 dat ze met Babyloniers, Filistijnen, Tyriërs en Moren in Sion worden geboren... Dan was het 'Egypte is een schone vaars, de slachter komt' en dan wordt het ziende op het Lam Gods dat de zonden der wereld wegdraagt: 'Gij zijt geslacht en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie' (Opb.5:9).

Paul Speratus (1484-1551)

Bij de hervormingsherdenking refereerde ik aan het feit dat dit jaar 500 jaar geleden het eerste reformatische psalm/gezangboek verscheen in Wittenberg. Het begon met een Achtliederbuch, gevolgd door een bundel die in Efurt verscheen dat 26 liederen behelsde waarvan 18 van Luther. Uiteindelijk kwam er in dat jaar in Wittenberg nog een bundel die 32 liederen bevatte waarvan 24 van Luthers hand waren. Het begon echter met een boekje met acht liederen waarvan de helft van Luther was. Wie waren de andere dichters? Eén daarvan was Paul Speratus. Over hem en zijn bekendste lied wil ik nu en volgende week iets meer vertellen.

Paulus Speratus werd geboren op 13 december 1484 te Röteln een dorpje in Württemberg. Zijn ouders waren welgesteld en hun zoon had talenten om te studeren. Hij studeerde theologie, filosofie en rechtskunde aan de universiteiten van het nabijgelegen Freiburg maar ook Parijs en enkele Italiaanse steden en ontroppte zich als een humanistisch denker. In 1506 werd hij priester en vanwege zijn grote kennis verheven tot de adelstand, zowel door de paus als door de keizer. Hij werd in 1518 priester in het in Beieren gelegen Dinkelsbühl. Hier kwam hij in aanraking met de geschriften van Luther en las deze met grote begeerte. In februari 1519 werd hij priester in het eveneens in Beieren gelegen Würzburg. Hij preekte voornamelijk in de imposante Domkerk. Hij verkondigde de evangelische leer helder en duidelijk en benoemde de kerkelijke misstanden klip en klaar. Dat kon de bisschop wel waarderen omdat deze ook sympathiseerde met de 95 stellingen van Luther. Dat veranderde toen de positieve bisschop Laurens van Bibra werd opgevolgd door Konrad von Thuringen die de reformatie gram was. Toen bekend werd dat Speratus in het geheim getrouwd was met Anna Fuchs en daarmee de celibaatsgelofte verbrak kreeg hij ontslag. Hij kwam toen terecht als domprediker te Salsburg omdat de aartsbisschop Matthias Lang aanvankelijk de reformatische prediking wel gezind was. Helaas veranderde dit. Speratus schreef daarover: 'De gruwelijke behemoth en ontzettende Leviathan die daar in zijn nest

verkeerde alsof hij in het paradijs zat heb ik luid in de oren geroepen dat de onrechtvaardige mammon zijn god was'. Speratus kreeg ontslag en vertrok als ambtelooz burger naar Wenen. Hij kon echter zijn vrienden in Salzburg niet vergeten. Hij vertaalde een werkje van Luther uit het latijn in het Duits dat hij opdroeg aan de gemeenten die hij had moeten verlaten. Het geschrift dat als titel heeft 'Von dem Allernötigsten' (Over het hoogstnodige) gaat over de rechte prediking en bediening van de sacramenten.

In de Oostenrijkse hoofdstad vervolgde hij zijn studie en verwierf de doctortitel. Toen er een monnik een preek hield met allerlei hatelijkheden tegen het huwelijk kreeg hij vergunning van de bisschop om op zondag 12 januari 1522 een preek te houden in de Stefansdom met een preek over Romeinen 12:1-5: 'Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levende, heilige en Gode welbehagelijke offerande, welke is uw redelijke godsdienst.

En wordt dezer wereld niet gelijkvormig; maar wordt veranderd door de vernieuwing uws gemoeds, opdat gij moogt beproeven, welke de goede, en welbehagelijke en volmaakte wil van God zij. Want door de genade, die mij gegeven is, zeg ik een iegelijk, die onder u is, dat hij niet wijs zij boven hetgeen men behoort wijs te zijn; maar dat hij wijs zij tot matigheid, gelijk als God een iegelijk de mate des geloofs gedeeld heeft. Want gelijk wij in een lichaam vele leden hebben, en de leden alle niet dezelfde werking hebben; Alzo zijn wij velen een lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij elkanders leden.' In deze preek weerlegde hij de monnik die zijn gal spuwde over het huwelijk. Ook wees hij er op dat het sacrament van de doop en de celibaatsgelofte elkaar weerspraken. Bovenal, hij predikte volop de rechtvaardiging door het geloof alleen. En dan te bedenken dat in die dagen de boeken van Luther publiek verbrand werden op de markt van Wenen. De preekstoel waarop hij zijn preek hield staat nog steeds in de kerk. Het was destijds een nieuw meubelstuk in de Dom. Het is namelijk rond 1515 gemaakt door Anton Pilgram die naast afbeeldingen van allerlei kerkvaders een afbeelding van zichzelf maakte in een nis onder de kanseltrap. Het is de eerste en enige maal dat vanaf die kansel het woord Gods onvervalst mocht klinken.

De preek die zeer veel indruk maakte is in druk verschenen. Het kostte echter Speratus zijn leraarsambt want hij werd geexcommuniceerd. Hij moest Wenen verlaten. Speratus vertrok naar Hongarije omdat daar begeerte was naar de reformatische prediking maar werd door toedoen van de Wener theologen

verhinderd aldaar het evangelienet uit te werpen. Hij vervolgde zijn weg naar Moravie (het tegenwoordige Tjechie). Hier werd hij in de stad Iglau aangesteld als predikant van het Dominicanenklooster. Blijkbaar trok men zich daar niets aan van zijn ontzetting uit het ambt door de clerus. Speratus preekte vanaf het voorjaar van 1522 het evangelie openlijk en vrijmoedig. De burgerbevolking en de stadsraad stonden achter hem. Ondanks het feit dat de Rooms Katholieke geestelijkheid hem aanklaagden bij de bisschop van Olmütz, Stanislav Thurza. In de zomer van 1523 werd hij bij de bisschop ontboden. Speratus werd daarop in de boeien geslagen terwijl de bisschop bedreigde de stad Iglau geheel in de ban te doen wanneer ze achter Speratus zouden blijven staan. Dat zou dan onder andere inhouden dat er geen huwelijk meer gesloten mocht worden omdat hierbij een priester aanwezig moest zijn. Het huwelijk was namelijk een sacrament. Gedoopt mocht er niet worden. Nog erger, men werd als het ware als stad buiten het koninkrijk der hemelen gezet en lag onder het oordeel van de verdoemenis. Omdat de kerk ook wereldlijke macht had bezweek de stadsraad van Iglau en was Speratus er niet meer welkom na zijn in vrijheidstelling.

In de drie maandendat Speratus in de gevangenis verbleef kreeg hij een harde behandeling. Menigmaal probeerde men hem tot herroepen te brengen van zijn reformatorische standpunten. Hij verkeerde in grote aanvechtingen. Speratus schreef er later over dat wanneer de Heere Christus bloed zweette Zijn leerlingen niet moeten denken slapende door het leven te gaan. Ook gaf hij aan dat juist in die moeilijke omstandigheden Filippensen 4:13 en Romeinen 8:35bewaarde werden in zijn leven. Die teksten luiden achtereenvolgens: 'Ik vermog alle dingen door Christus Die mij kracht geeft' en: 'Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking of benauwdheid, of vervolging...' Bevriende adelijkheid waaronder Maria van Hongarije, de bloedeigen zus van keizer Karel V, wisten zijn in vrijheidstelling te bewerkstelligen. In de gevangenis of in de periode kort daarna heeft Speratus toen het lied geschreven wat behoorde tot de eerste liederen van de gemeentezang in Wittenberg: 'Es ist das Heil uns kommen her' (Het heil des hemels werd ons deel). Volgende keer meer daarover Deo Volente.

Bij de diensten

Komende zondag hopen we tweemaal in uw midden te zijn. In de morgendienst lezen we opnieuw het 20e hoofdstuk van Ezechiël. Nu het tweede gedeelte. In de middagdienst overdenken we artikel 36 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Gezegende diensten toegewenst.

Ter overdenking

Men kan ook gewijde liederen zingen onder de handenarbeid en de arbeid als het ware met een goddelijk ritmisch gezang verlichten. Weten we soms niet hoe alle arbeiders met mond en hart lichtzinnig en vaak schandalige theaterliedjes zingen zonder dat zij ophouden met hun handen te werken? Wat belet dan een dienaar van God om zijn handenarbeid de wet van de Heere te overwegen en psalmen te zingen voor de Naam van de allerhoogste Heere op voorwaarde dat hij over aparte tijd beschikt om ze van buiten te leren en in zijn geheugen te prenten? (Augustinus 354-430)